

**ANAYASA MAHKEMESİNİN 02.09.2024-15.09.2024 TARİHLERİ ARASINDA RESMİ GAZETEDE ve  
İNTERNET SİTESİNDE YAYIMLADIĞI BİREYSEL BAŞVURU KARARLARI ÖZET BÜLTENİ**

**FESİH NARMAN VE SELAHATTİN NARMAN BAŞVURUSU**

**Başvuru Numarası: 2021/39196**

**Karar Tarihi:12/6/2024**

Başvuru; haksız yakalama tedbiri nedeniyle açılan davada tazminat talebinin reddedilmesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Olayda özetle, başvuru ile Ş.N.'nin 31/12/2014 tarihinde E.A.'ya arabayla geçerken tüfekle ateş ettikleri iddiasıyla bir soruşturma başlatılmıştır. Yapılan incelemelerde, jandarma tarafından savcıyla yapılan görüşmelerin ve verilen emirlerin tutanakla kaydedildiği tespit edilmiştir. Savcı, şüphelilerin ifadeleri alındıktan sonra serbest bırakılmaları talimatını vermiştir. Olay yeri incelemesi yapılmış ve başvuru sahiplerinden el ve yüz svapları alınmıştır.

28/7/2015 tarihinde, yapılan incelemelerde atış artığı tespit edilememesi üzerine başvuru sahipleri hakkında kovuşturmayla yer olmadığı kararı verilmiş, Ş.N. hakkında ise dava açılmıştır. Başvuru sahipleri, hukuka aykırı şekilde alıkonulduklarını ileri sürerek tazminat davası açmışlardır. Ancak, Patnos Ağır Ceza Mahkemesi, yalnızca ifadelerinin alındığı ve yakalama tutanağı düzenlenmediği gerekçesiyle davayı reddetmiştir. Bu karar, Yargıtay tarafından da onanmıştır.

Başvuru sahipleri, nihai karar 26/5/2021 tarihinde öğrendiğini bildirmiş olup 2/6/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sözleşme'nin 5. maddesindeki "özgürlük" kavramının kişinin fiziksel özgürlüğünü kapsadığını belirtmiştir. Özgürlükten yoksun bırakmanın iki unsuru vardır: Nesnel unsur, kişinin belirli bir süre kapalı bir alanda tutulması; öznal unsur ise bu kapatılmanın kişinin rızasına dayanmamasıdır. AİHM, kişinin tutulmaya rıza göstermiş olsa bile 5. maddenin ihlal edilebileceğini kabul etmektedir. Özgürlüğün kısıtlanıp kısıtlanmadığını değerlendirirken, olayın koşulları, tedbirin süresi, etkileri ve uygulanma şekli gibi faktörler göz önünde bulundurulmalıdır.

Başvuru incelendiğinde, başvuru sahipleri; hukuka aykırı olarak yakalanıp rızaları olmadığı hâlde güvenlik güçleri tarafından ifadeleri ile el ve yüz svaplarının alınması için beş saat boyunca tutulduklarını, buna rağmen tazminat taleplerinin haklarında yakalama/gözetim altına alma tutanağı düzenlenmediği, sadece ifadelerinin alınıp serbest bırakıldıkları, ifade alma işleminin tazminat talebi kapsamında olmadığı gerekçesiyle reddedilmesinin haksız olduğunu, tutanak düzenlenmemesinin sorumluluğunun kendilerine yüklenemeyeceğini belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

DulkadirHan Hukuk Bürosu  
Av. Gizay Dulkadir  
Stj. Av. Şükrü Bereket  
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Başvurucular hakkında kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına müdahale olup olmadığını belirlemek için öncelikle yakalama işlemi yapılıp yapılmadığına bakılması gerektiği belirtilmiştir. 31/12/2014 tarihinde aralarında husumet bulunan aileler arasında silahla ateş etme olayının haber verilmesi üzerine savcının talimatıyla başvurucuların ifadeleri alınmış, ancak serbest bırakılmamışlardır. İfadelerinin ardından el ve yüz svap örnekleri alınmış ve delil toplama işlemleri yapılmıştır. Bu süreçte başvurucular olay yerini terk edememiş, hareket serbestileri kısıtlanmıştır.

Başvuruculara yönelik yakalama tutanağı düzenlenmemiş olsa da, kolluk görevlilerinin kontrolü altında olmaları ve hareket özgürlüklerinin kısıtlanması yakalama işlemi olarak değerlendirilmiştir. Yargıtay da tutanağın düzenlenmemesinin olayın niteliğini değiştirmeyeceğini kabul etmiştir. Bu nedenle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına müdahale yapıldığı sonucuna varılmıştır.

Anayasa Mahkemesi'nin Gülseren Çıtak kararına dayanarak, başvurucular hakkında kovuşturmayaya yer olmadığı kararının verilmesiyle yakalama tedbirinin haksız olduğu kabul edilmiştir. Bu sebeple tazminat kararı verilmesi gerekirken, davanın reddedilmesinin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlali olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 19. maddesinin -üçüncü fıkrasıyla bağlantılı olarak- dokuzuncu fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

## **AHU DOĞAN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU**

**Başvuru Numarası: 2020/3455**

**Karar Tarihi: 16/5/2024**

Başvuru; atama işleminin iptali talebiyle açılan davanın reddedilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Bir infaz ve koruma memuru olan başvurucu, ahlaka aykırı davranışlar nedeniyle kınama cezası almıştır. Bu cezaya itiraz eden başvurucu, Adana 1. İdare Mahkemesi'nde dava açarak işlemin iptalini talep etmiştir. Başvurucunun iddiası, cezayı veren kişi aynı zamanda disiplin soruşturmasını yürüten kişi olduğu için tarafsızlık ilkesine aykırı bulunacak olmasıdır. Ancak, yeniden yapılan soruşturma sonucunda başvurucu tekrar kınama cezası almıştır. Bu ikinci ceza da Adana 2. İdare Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir, çünkü somut delil eksikliği ve iddiaların ispatlanamaması nedeniyle cezanın hukuka aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

Başvurucu, kınama cezasına dayanılarak Adana'ya atanmıştır. Atama işlemine de itiraz eden başvurucu, Mersin 2. İdare Mahkemesi'nde açtığı davada Mahkeme, disiplin fiillerinin niteliği ve görev yerinin önemi nedeniyle atamanın kamu yararı ve hizmet gerekleri çerçevesinde yapıldığını belirterek davayı reddetmiştir.

DulkadirHan Hukuk Bürosu  
Av. Gizay Dulkadir  
Stj. Av. Şükrü Bereket  
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Başvurucu, Mersin 2. İdare Mahkemesi'nin verdiği ret kararına karşı temyiz yoluna başvurmuştur. Temyiz dilekçesinde, atama işleminin hukuka aykırı olduğunu ve bu işlem yapılırken disiplin cezasına ilişkin dava sonucunun beklenmediğini belirterek yürütmenin durdurulmasını ve kararın bozulmasını talep etmiştir.

Danıştay Beşinci Dairesi, 24/12/2014 tarihinde yürütmeyi durdurma kararı vermiştir. Kararda, disiplin cezasına dayanak olan soruşturmada başvurusunun suçunun ispatlanmadığı ve atamanın hukuka aykırı olduğu belirtilmiştir. Ancak, Daire daha sonra temyiz başvurusunu esas inceleyerek 11/2/2019 tarihinde İdare Mahkemesi kararının hukuka uygun olduğunu ve bozmayı gerektirecek bir sebep bulunmadığını belirterek temyiz talebini reddetmiştir.

Başvurucu, bu kararın düzeltilmesi talebinde bulunmuş, ancak Danıştay Beşinci Dairesi 13/11/2019 tarihinde karar düzeltme talebini reddetmiştir.

Başvurucu, nihai kararı 25/12/2019 tarihinde öğrendikten sonra 21/1/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Birinci Bölüm Birinci Komisyon tarafından 6/11/2023 tarihinde başvurusunun şikâyetleri adil yargılanma hakkı ve özel hayata saygı hakkı kapsamında değerlendirilmiştir.

Başvurucu; iftiraya uğrayarak görev yerinin değiştirildiğini, eski görev yerinde ailesi ile birlikte yaşarken bahse konu atama işlemi nedeniyle ailesinden ayrılmak zorunda kaldığını belirtmiştir. Devam eden süreçte babasına kanser teşhisi konulduğunda babasıyla ilgilenemediğini, babasının vefatından sonra da annesine yeterince destek olamadığını belirten başvuru psikiyatrik ilaçlar kullanmak zorunda kaldığını ifade etmiştir. Bununla birlikte duyumlardan hareketle kınama cezasının verildiğini ve başvuruya konu atama işleminin tesis edildiğini, savunmalarına itibar edilmediğini ve haksız yere başka bir yere atandığını vurgulayan başvuru adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bireysel başvuru dosyasında manevi tazminat ödenmesine hükmedilmesinin de talep edildiği göz önüne alındığında başvurusunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirmekte menfaatleri bulunmakta olup incelemeye devam edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi kararlarına göre, kamu görevinde bulunan kişilere, diğer vatandaşlara uygulanamayacak sınırlamalar getirilebilir. Bu, demokratik bir toplumda gerekli olabilir, çünkü kamu makamlarının faaliyetin niteliğine ve sınırlamanın amacına göre geniş bir takdir yetkisi vardır. Ancak bu müdahalenin haklı olabilmesi için kamu makamlarının müdahale gerekçelerini ilgili ve yeterli şekilde ortaya koyması gerekir. Özel hayata saygı hakkına yapılan müdahale, toplumsal bir ihtiyacı karşılamıyorsa ya da orantısızsa, demokratik toplum düzenine uygun kabul edilemez.

Başvurucu, ahlak dışı davranışlar gerekçesiyle kınama cezası almış ve başka bir ceza infaz kurumuna atanmıştır. Ancak, Adana 2. İdare Mahkemesi, kınama cezasının hukuka aykırı olduğuna ve somut kanıt bulunmadığına karar vermiştir. Bu karar kesinleşmiştir. Buna rağmen, atama işleminin iptali talebiyle açılan davanın reddi Danıştay tarafından onanmış ve karar düzeltme talebi de reddedilmiştir.

Başvurucunun atanması sırasında, kınama cezasına ilişkin yargılamanın devam etmekte olduğu dikkate alınmamıştır. Atama işlemi, başvurusunun ahlaka aykırı davranışları nedeniyle görev yerinde

DulkadirHan Hukuk Bürosu  
Av. Gizay Dulkadir  
Stj. Av. Şükrü Bereket  
Stj. Av. Zeynep Hasbek

çalışmasının uygun olmadığı gerekçesiyle yapılmıştır. Ancak başvurucu, iftira sonucu bu cezayı aldığını ve yeni görev yerinde zor duruma düştüğünü belirtmiştir.

Adana 2. İdare Mahkemesi'nin kararında, başvurucunun ahlak dışı davranış suçlamasının, kimliği belirsiz bir ihbar dilekçesine dayandığı ve yeterli kanıt bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu durum, Danıştay'ın 24/12/2014 tarihli yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararında da belirtilmiş olmasına rağmen, daha sonraki temyiz ve karar düzeltme aşamalarında göz ardı edilmiştir.

Sonuç olarak, atama işleminin kamu yararı ile başvurucunun özel hayata saygı hakkı arasında makul bir denge gözetilmediği ve yeterli bir gerekçe sunulmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle, başvurucunun özel hayatına yönelik müdahalenin demokratik toplum düzenine uygun ve orantılı olmadığı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

## **EMRE SUNAR BAŞVURUSU**

**Başvuru Numarası: 2021/63876**

**Karar Tarihi: 12/6/2024**

Başvuru, ceza davasında sanığın (başvurucunun) hazır bulunma talebi reddedilerek duruşmaya ses ve görüntüyle uzaktan katılımının sağlanması nedeniyle duruşmada hazır bulunma hakkının ve beyanları belirleyici ölçüde hükme esas alınan tanıkların başvurucu tarafından sorgulanmasına imkân verilmemesi nedeniyle de tanık sorgulama hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Başvurucu, bireysel başvuruya konu olan olayların yaşandığı tarihte üsteğmen olarak görev yapmaktadır. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, FETÖ/PDY'nin askerî mahrem yapılanmasına yönelik bir soruşturma başlatmıştır. Bu soruşturma kapsamında, örgüte bağlı sivil imamların İstanbul'un Üsküdar ilçesinde bulunan G. Büfe adlı bir iş yerindeki sabit hattı kullandıkları tespit edilmiştir. Bu hattın iletişim kayıtları incelenmiş ve örgütle bağlantılı asker ve sivil kişilerin bu hat üzerinden iletişim kurduğu belirlenmiştir.

Başvurucunun kullandığı GSM hattının 2013 yılında bu sabit hat tarafından iki kez arandığı tespit edilmiştir. Ayrıca, başvurucunun bazı askerî okul arkadaşları da aynı sabit hat tarafından aranmıştır. Başvurucu sorgusunda bu hattı kullandığını kabul etmiş ancak suçlamaları reddetmiştir. Görüşmelerin arkadaşının telefonunu kullanarak yapılmış olabileceğini öne sürmüştür. Başvurucu, sorgusunun ardından silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanmıştır.

DulkadirHan Hukuk Bürosu  
Av. Gizay Dulkadir  
Stj. Av. Şükrü Bereket  
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Sonrasında Başsavcılık, başvurucu ve diğer askerler hakkında silahlı terör örgütüne üye olma suçlamasıyla kamu davası açmıştır. Başvurucunun hattının örgütsel amaçlı iletişim için kullanılan diğer sabit hatlarla da bağlantılı olduğu ve FETÖ/PDY'nin askerî mahrem yapılanması içindeki gizli iletişim sistemine dahil olduğu ileri sürülmüştür.

İstanbul 37. Ağır Ceza Mahkemesinde görülen davada başvurucu, 9/05/2018 tarihli ilk duruşmada savunmasını yapmıştır. Başvurucu, FETÖ ile herhangi bir irtibatının olmadığını, sabit hatlardan kimin ve hangi amaçla aradığını hatırlamadığını, görüşme içeriklerinin belli olmadığını ve bu görüşmelerin aleyhine delil olarak kullanılamayacağını belirtmiştir. Ayrıca, sabit hatlardan dolandırıcılık amacıyla yapılan aramalar olabileceğini söyleyerek bu olasılığın da dikkate alınmasını talep etmiştir.

Başsavcılık, başvurucunun farklı yerlerde sivil imamlarla sabit hatlar üzerinden iletişim kurup kurmadığına dair bir raporu dosyaya sunmuştur. Yargılamanın 20/09/2018 tarihli duruşmasında bu rapor okunmuş, başvurucu ise bu tarihlerde İstanbul'da olmadığını savunmuştur. Mahkeme, GSM ve sabit hatlara dair HTS kayıtlarının bilirkişi tarafından incelenmesine karar vermiştir.

Diğer yandan, E.U.Y. ve Ö.F.Ş. adlı kişiler, başvurucunun FETÖ ile ilişkisi olduğunu belirten beyanlarda bulunmuşlardır. E.U.Y., başvurucuyu Üsküdar'daki bir evde 2-3 kez gördüğünü ve örgütsel toplantılara katıldığını söylemiş, Ö.F.Ş. ise benzer şekilde başvurucuyu bu evde gördüğünü ifade etmiştir.

Başvurucu, 13/12/2018 tarihli duruşmada savunmasını yinelemiş ve tanık beyanlarının suç unsuru içermediğini dile getirmiştir. 7/03/2019 tarihli duruşmada ise başvurucu, tanıkların anlattığı eve iki kez gittiğini, fakat bu evin örgüt evi olduğunu bilmediğini, ders çalışmak amacıyla eve gittiğini belirtmiştir. Ayrıca, bilirkişi raporunun HTS kayıtlarıyla uyumlu olduğu açıklanmış, ancak başvurucunun avukatı raporun hatalı olduğunu ve tanıklara soru sormadıklarını iddia etmiştir.

Bu aşamada İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, başvurucunun FETÖ'nün askeri mahrem yapılanmasına dahil olduğuna ve ankesörlü/sabit hatlarla aranmasının örgütsel iletişim yöntemi olduğuna kanaat getirerek, suçtan cezalandırılmasını talep etmiştir. Mahkeme, başvurucuya mütalaaya karşı savunma yapması için süre vermiştir.

10/05/2019 tarihli duruşmada başvurucu SEGBİS aracılığıyla katılmış ve savunmasını mahkeme huzurunda yapmak istediğini belirtmiştir. Mahkeme, tanık E.U.Y.'nin ifadesinin tekrar alınması talebini reddetmiş ve başvurucu da sabit hatlarla arandığı dönemlerde İstanbul'da olmadığını ve bu aramaların örgütsel amaç taşımadığını savunmuştur. Ancak Mahkeme, başvurucunun örgütle bağlantılı olduğu sonucuna vararak 6 yıl 13 ay hapis cezası vermiştir.

Kararda, başvurucunun sabit hatlardan toplamda 53 kez arandığı ve bu aramaların örgütsel iletişim yöntemleriyle uyumlu olduğu, ayrıca tanık beyanlarının başvurucunun örgüt içindeki pozisyonunu desteklediği vurgulanmıştır. Başvurucunun bu cezaya karşı istinaf ve temyiz başvuruları da reddedilmiştir. Yargıtay, HTS kayıtlarına dayanarak başvurucunun örgüt üyeliği konusunda mahkemenin kararında bir isabetsizlik olmadığını onaylamıştır.

DulkadirHan Hukuk Bürosu  
Av. Gizay Dulkadir  
Stj. Av. Şükrü Bereket  
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Başvurucu, nihai hükmü 9/12/2021 tarihinde öğrendikten sonra 28/12/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia incelenmiştir. Başvurucu, son duruşmada bizzat hazır bulunması gerekirken, rızası dışında SEGBİS ile katılmasının adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini öne sürmüştür. Adalet Bakanlığı, başvurucunun müdafî yardımıyla savunmasını etkili şekilde gerçekleştirdiğini belirtmiş; ancak başvurucu, bu görüşe katılmamış ve iddialarını yinelemişdir.

Anayasa Mahkemesi, duruşmada hazır bulunma hakkını ihlal eden bir durum olup olmadığını değerlendirmiştir. Mahkeme, başvurucunun SEGBİS ile katılmasının, talebine aykırı olarak gerçekleştirildiğini ve savunmasını bizzat mahkemede yapma hakkından feragat etmediğini belirlemiştir. Mahkeme ayrıca, başvurucunun savunma yapmak istediği suçun ağırlığı göz önüne alındığında, bizzat duruşmada bulunmasının önemli olduğuna dikkat çekmiştir. **Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesi, başvurucunun adil yargılanma hakkı kapsamındaki duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.**

Tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia incelenmiştir.

Somut olayda, mahkeme, başvurucu ve müdafîine, tanıklar E.U.Y. ve Ö.F.Ş.'nin istinabe yoluyla alınan beyanlarını okumuş; ancak başvurucunun duruşmada hazır ettiği tanık E.U.Y.'nin ifadesinin yeniden alınması talebini reddetmiştir. Mahkeme, bu reddin gerekçesini, tanığın ifadesinin usulüne uygun alındığı ve yargılamada savunmanın alınması aşamasına gelindiği şeklinde açıklamış, ancak tanıkların mahkemede hazır bulundurulmamalarının geçerli bir nedeni hakkında bir açıklama yapmamıştır.

Anayasa Mahkemesi, sadece bu gerekçesiz reddin tanık sorgulama hakkının ihlali için yeterli olmadığını, mahkûmiyetin ya tamamen ya da büyük ölçüde sorgulanmayan tanığın ifadesine dayanıp dayanmadığının belirlenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Eğer sorgulanmayan tanığın ifadesi tek veya belirleyici delilse, adil yargılanma hakkı ihlal edilmiş olur.

Mahkeme, delilin belirleyiciliğini, mahkemenin kararında yaptığı değerlendirmeye bakarak tespit eder. Bu bağlamda, Yargıtay'ın içtihatları, FETÖ/PDY'nin mahrem yapılanmasına dâhil olan kişilerin örgütsel iletişim amacıyla sabit veya ankesörlü hatları nasıl kullandığını açıklar ve HTS kayıtlarının bu iletişim yöntemine dair güçlü delil sayılmasını öngörmektedir.

Somut olayda mahkeme, başvurucunun, örgütün sivil mahrem imamları tarafından ankesörlü ve sabit hatlardan bir kez ardışık, elli üç kez de tekil olarak arandığını ve iki tanığın örgütsel toplantılarda başvurucuyu gördüğünü beyan etmesine dayanarak mahkûmiyet kararı vermiştir. Temel cezanın alt sınırdan uzaklaştırılmasında tanık beyanları da aleyhe delil olarak kullanılmıştır.

Yargıtay, başvurucunun ardışık değil, tekil aramalarla iletişim kurduğunu tespit etmiş ancak mahkûmiyet kararının esasına etkili olmadığını belirtmiştir. Mahkeme, sorgulama imkânı verilmeyen tanıkların ifadelerini, mahkûmiyet ve cezanın ağırlaştırılması açısından belirleyici delil olarak kabul etmiştir.

DulkadirHan Hukuk Bürosu  
Av. Gizay Dulkadir  
Stj. Av. Şükrü Bereket  
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Başvurucuya kendi savunmasını yapma imkânı tanınmış olsa da, tanık beyanlarını doğrulayan başka delillerin bulunmadığı ve mahkemenin SEGBİS yoluyla tanık dinleme fırsatını kullanmadığı belirtilmiştir. Bu eksikliklerin yargılamanın hakkaniyetini zedelediği sonucuna ulaşılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

## **AVRUPA ELEKTRONİK YAYINCILIK A.Ş. VE YERKÖY RADYO TELEVİZYON YAYINCILIĞI REKLAM A.Ş. BAŞVURUSU**

**Başvuru Numarası: 2020/8246**

**Karar Tarihi: 17/7/2024**

Başvuru, arama ve elkoyma kararı verilmesi nedeniyle ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Öncelikle, başvuru ile ilgili Anayasa Mahkemesi ve RTÜK hakkında arkaplan bilgisi verilmesi gerekmektedir. Türkiye'de özel radyo yayıncılığı 1989'da başlamış olsa da, hukuki bir zemine ancak 1993 yılında Anayasa'nın 133. maddesinin değiştirilmesi ve 1994'te 3984 sayılı Radyo ve Televizyon Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle kavuşmuştur. Bu kanundan önce, radyo kuruluşları denetimsiz şekilde yayın yapıyordu. Kanun, radyo ve televizyon yayınlarının düzenlenmesi ve RTÜK'ün yetkilerini belirlemiştir. Kanunla, daha önce fiilen yayın yapan özel radyo ve televizyonların hukuki duruma uyum sağlaması amaçlanmış, frekans ve kanal tahsisi için düzenlemeler yapılmıştır.

1995'te çıkarılan yönetmelikle, yayında olan radyo ve televizyon istasyonlarının RTÜK'e bildirilmesi ve lisans başvurusu yapması zorunlu hale getirilmiştir. 3984 sayılı Kanun sonrasında ulusal frekans planı hazırlanmış ve başvurular alınmış, uygun olmayan radyolar yayından men edilmiştir. Ancak, RTÜK tarafından lisans için sıralama ihalesi yapılmamıştır, bu da bazı radyoların hala lisans beklemesine yol açmıştır.

6112 sayılı yeni Radyo ve Televizyon Kanunu ile analog yayınların sona erdirilmesi planlanmış, ancak bu süreçte de sıralama ihaleleri yapılmamıştır. Anayasa Mahkemesi, RTÜK'ün bu ihaleleri yapmamasını eleştirerek radyo yayıncılarının yıllardır beklediğine dikkat çekmiştir.

**2020/8246 numaralı bireysel başvuruya ilişkin süreçte,** Başvurucu, "Radyo Kırkbeşlik" çağrı işaretiyle 1995'ten beri kesintisiz radyo yayını yapmaktadır. Ancak RTÜK, başvurusunun Eskişehir ilinde izinsiz yayın yaptığı gerekçesiyle 6112 sayılı Kanun'un 33/1. maddesi uyarınca yayın cihazlarına el konulması talebiyle Cumhuriyet başsavcılığına şikayette bulunmuştur.

DulkadirHan Hukuk Bürosu  
Av. Gizay Dulkadir  
Stj. Av. Şükrü Bereket  
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Eskişehir Cumhuriyet Başsavcılığının talebi üzerine Eskişehir 3. Sulh Ceza Hâkimliği, 27/01/2020'de başvurunun yayın merkezinde arama yapılmasına ve suç unsurlarına el konulmasına karar vermiştir. Bu karara istinaden, 28 Ocak 2020'de yayın merkezinde arama yapılmış ve cihazlara el konulmuştur. Başvurucunun itirazı ise Eskişehir 1. Sulh Ceza Hâkimliği tarafından 31/01/2020'de reddedilmiştir.

Başvurucu, nihai kararı 10/2/2020 tarihinde öğrendikten sonra 5/3/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

**2020/11231 numaralı bireysel başvuruya ilişkin süreçte**, Başvurucu, 1995'ten beri Yozgat'a yönelik yerel radyo yayını yapmaktadır ve ulusal yayın izni talebiyle RTÜK'e başvurmuş, ancak bu talep 11 /12/2013'te reddedilmiştir. Başvurucu, ret kararına karşı iptal davası açmış ve Ankara 9. İdare Mahkemesi 22/02/2016'da idari işlemi iptal etmiştir. Danıştay 13. Dairesi, bu kararı temyiz ve karar düzeltme süreçlerinde onamıştır.

Daha sonra RTÜK, başvurucaı 6112 sayılı Kanun'un 33. maddesine aykırı hareket etmekle suçlayarak Yozgat Cumhuriyet Başsavcılığına şikâyette bulunmuştur. Bu süreçte Yozgat Sulh Ceza Hâkimliği, başvurunun yayın merkezinde arama yapılmasına ve suç unsurlarına el konulmasına karar vermiştir. Başvurucunun itirazı ise Sungurlu Sulh Ceza Hâkimliği tarafından 21/02/2020'de reddedilmiştir. Başvurucu, nihai kararı öğrendikten sonra 26/03/2020'de bireysel başvuruda bulunmuştur. **Aynı konuyla ilgili iki bireysel başvuru dosyasının birleştirilmesine karar verilmiştir.**

Başvurucular, genel olarak bu iddialarda bulunmuşlardır: Türkiye'de radyo yayıncılığının hâlâ eski 3984 sayılı Kanun'a dayalı olarak geçici bir rejimle sürdüğünü, RTÜK'ün gerekli düzenlemeleri yapmayarak 6112 sayılı Kanun'u etkin bir şekilde uygulamadığını ve frekans tahsisi ile sıralama ihalesi yapılmadığından yayın lisansı alamadıklarını, buna rağmen hukuka aykırı bir şekilde arama ve el koyma işlemi yapıldığını belirtmişlerdir. Bununla birlikte, izinsiz yayın yaptıkları kabul edilse bile, 6112 sayılı Kanun'un 33/2. maddesine göre önce uyarı yapılması gerektiğini, ancak kendilerine herhangi bir uyarı yapılmadan arama ve el koyma işlemlerinin gerçekleştirildiğini ve bu işlemlerin hukuka aykırı olduğunu ileri sürmüşlerdir.

RTÜK'ün yıllardır sıralama ihalesi yapmamasının, mevcut yayıncılara ve yeni başvuru yapmak isteyenler arasında eşitsizliğe neden olduğunu, geçici rejimin kalıcı hale geldiğini savunmuşlardır.

Adalet Bakanlığı, başvurunun incelenmesi için RTÜK'ün görüşlerini sunmuş ve başvurular ifade ve basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilmiştir. Mahkeme, başvuruların kabul edilebilir olduğunu belirlemiş ve arama ile el koyma işlemlerinin başvurucaıların ifade ve basın özgürlüğüne müdahale teşkil ettiğini değerlendirmiştir. Müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesine uygun olup olmadığı ele alınacaktır.

Somut olayda, başvurucaıların yayın merkezlerinde yapılan arama ve yayın cihazlarına el koyma kararları, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 119. ve 127. maddelerine dayanmakla birlikte, gerekçe olarak 6112 sayılı Kanun'un 33. maddesi gösterilmiştir. Bu madde, Üst Kurul'dan lisans almadan veya lisansı iptal edilmesine rağmen yayın yapan kuruluşlara uygulanmaktadır. Ancak maddenin uygulanabilmesi için, Üst Kurul'un mevzuata uygun olarak lisans verme işlemlerini gerçekleştirmiş olması ve kuruluşların bu lisansları mevzuata aykırı kullanmaları gerekmektedir.

DulkadirHan Hukuk Bürosu  
Av. Gizay Dulkadir  
Stj. Av. Şükrü Bereket  
Stj. Av. Zeynep Hasbek



Başvurucular ise 1995 yılından beri geçici bir rejime dayanarak kesintisiz yayın yaptıklarını ve RTÜK'ün frekans tahsisi için sıralama ihalesi yapmayarak lisans vermediğini belirtmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin Bizim FM Radyo Yayıncılığı ve Reklamcılık A.Ş. kararında da vurgulandığı gibi, RTÜK'ün frekans tahsisi ve sıralama ihalesi yapmaması, ifade özgürlüğünü olumsuz etkileyen yapısal bir sorun olarak tespit edilmiştir. Kararda, geçici rejimin sonlandırılmamasının mevcut yayıncılarla yeni yayın yapmak isteyen kuruluşlar arasında eşitsizliğe yol açtığı ve bu durumun belirsizlik yarattığı belirtilmiştir. Ayrıca, frekans tahsisinin yapılamaması nedeniyle yeni kuruluşlara yayın izni verilmemesi, radyoculuk sektöründe rekabeti azaltmakta ve ifade ile basın özgürlüklerine zarar vermektedir.

Anayasa Mahkemesi, devlete düşen pozitif yükümlülüklerin yerine getirilmediğini belirterek, medyada çoğulculuğu sağlama ve basın özgürlüğünü güvence altına alma konusunda gerekli yasal düzenlemelerin yapılmadığını ve mevcut mevzuatın etkin bir şekilde işletilmediğini tespit etmiştir. Bu nedenle, ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

Mahkeme, RTÜK'ün frekans tahsisi ve yayın lisansı vermediği sürece, radyo ve televizyon kuruluşlarının geçici rejime dayanarak yayınlarına devam ettiklerini ve bu durumun yapısal bir sorun oluşturduğunu vurgulamıştır. RTÜK'ün frekans tahsisi yapmayı lisans vermemesi nedeniyle yayın kuruluşlarının lisanssız yayın yapmalarının idarenin sorumluluğundan kaynaklandığını belirtmiştir. Bu bağlamda, 6112 sayılı Kanun'un 33. maddesinin uygulanması için idarenin lisans verme sürecini başlatmış olması gerektiğini, ancak idarenin bu yükümlülüğü yerine getirmede ifade etmiştir.

Sonuç olarak, RTÜK'ün bu yapısal sorunu çözmeye yönelik bir adım atmaması ve başvurucuların izinsiz yayında buldukları gerekçesiyle cezalandırılması öngörülemez bir durum olarak değerlendirilmiştir. Bu nedenle, başvuruculara yapılan müdahalelerin kanunilik şartını karşılamadığı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğü ile Anayasa'nın 28. maddesinde güvence altına alınan basın özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmiştir.

## **ALİ ÜLGÜ BAŞVURUSU**

**Başvuru Numarası: 2021/35053**

**Karar Tarihi: 17/7/2024**

Başvuru; ceza davasında cezayı azaltabilecek ya da ortadan kaldırabilecek bir olgunun araştırılması talebinin reddedilmesi nedeniyle silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Başvurucu hakkında kamu görevlisine hakaret, kamu malına zarar verme, görevini yaptırmamak için direnme, silahlı terör örgütüne üye olma ve diğer çeşitli suçlardan dolayı İstanbul Cumhuriyet

DulkadirHan Hukuk Bürosu  
Av. Gizay Dulkadir  
Stj. Av. Şükrü Bereket  
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Başsavcılığı tarafından soruşturma başlatılmıştır. Bu soruşturmanın sonucunda, Başsavcılık 23 Eylül 2014 tarihinde başvurucunun cezalandırılması için iddianame düzenlemiştir.

İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen davada başvurucu, suçlamaları reddetmiş ve suç işleme kastı olmadığını savunmuştur. Mahkeme, başvurucunun bir kısım suçlarından beraatine karar vermiştir. Silahlı terör örgütüne üye olma, kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşlere katılma, eğitim hakkını engelleme ve tehlikeli maddeleri izinsiz bulundurma suçlarından ise hapis cezasına karar verilmiştir.

Başvurucunun, olay anına ait görüntülerin net olmadığı ve kendisini göstermediği yönündeki itirazları mahkeme tarafından reddedilmiştir. Karar, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi tarafından temyiz edilmiştir ve bazı suçlardan verilen cezalarla ilgili temyiz incelemesi devam etmektedir.

Başvurucu, Daire kararını 19/6/2021 tarihinde öğrendikten sonra 16/7/2021 tarihinde tehlikeli maddeleri izinsiz olarak bulundurma veya el değiştirme suçundan verilen hapis cezası yönünden bireysel başvuruda bulunmuştur.

Silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddia incelenmiştir.

Başvurucu, tehlikeli maddeleri izinsiz olarak bulundurma suçlamasıyla mahkûm edilmesine ilişkin, yargılama sırasında görüntüdeki kişinin kendisi olmadığını ve görüntülerin net olmadığını ileri sürmüş, bilirkişi raporu talebinin reddedilmesine itiraz etmiştir. Bu nedenle, adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Adalet Bakanlığı ise başvurucunun savunma yapabildiğini ve delillere karşı çıkabildiğini savunmuştur. Başvurucunun itirazları çerçevesinde, Anayasa Mahkemesi, başvurunun "silahların eşitliği" ve "çelişmeli yargılama" ilkeleri kapsamında değerlendirilmesi gerektiğine karar vermiştir. Bu ilkelerin ihlaline ilişkin başvuru kabul edilebilir bulunmuştur.

Anayasa'nın 36. maddesi, adil yargılanma hakkını güvence altına almakta olup, bu hak çerçevesinde tarafların savunmalarını mahkeme önünde dile getirebilmesi gerektiği belirtilmiştir. Anayasa Mahkemesi de, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadıyla uyumlu şekilde, adil yargılanma hakkının bu ilkeleri içerdiğini ve bu ilkelere uyulmadan yürütülen bir yargılamanın hakkaniyete uygun olmayacağını vurgulamıştır.

Ceza davalarında temel hedef, maddi gerçeğin adil yargılanma hakkına uygun olarak ortaya çıkarılmasıdır. Çelişmeli yargılama ilkesi, taraflara dava dosyası hakkında bilgi sahibi olma ve bu bilgilere yorum yapma hakkı tanır. Sanıkların, dosyaya sunulan delillerden haberdar olmaları ve bunlara karşı etkili bir şekilde itiraz edebilmeleri gerekir. Bu ilke, sadece delillerin dosyaya girmesini değil, aynı zamanda mahkemece dikkate alınarak sonuçlandırılmasını da sağlar. Sanıklar, delillerin davayla ilişkisini ve ağırlığını değerlendirip itirazlarını dile getirebilirler.

Silahların eşitliği ilkesi, tarafların usule ilişkin haklar bakımından eşit koşullarda olması gerektiğini ve bir tarafın diğerine göre daha dezavantajlı duruma düşürülmemesi gerektiğini ifade eder. Taraflar, iddia ve savunmalarını adil bir şekilde mahkemede dile getirme fırsatına sahip olmalıdır.

DulkadirHan Hukuk Bürosu  
Av. Gizay Dulkadir  
Stj. Av. Şükrü Bereket  
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Mahkemeler, delilleri değerlendirme yetkisine sahipken, Anayasa Mahkemesi adil yargılama hakkının, silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri açısından nasıl uygulandığını denetler. Mahkemelerin, sanıkların erişemediği deliller konusunda da savunma yapabilme imkânı sunması önemlidir.

Başvurucu, tehlikeli maddeleri izinsiz bulundurma suçlamasıyla ilgili olarak, kendisinin olay yerinde olduğuna dair görüntülerin net olmadığını ve bu görüntülerdeki kişinin kendisi olmadığını ileri sürmüştür. Bununla ilgili bilirkişi raporu talebi reddedilmiştir. Mahkeme, olayın failinin başvuru olup olmadığını yeterince araştırmamış ve başvuru delil toplama taleplerini yetersiz gerekçelerle reddetmiştir. Başvurucu, kendisinin elde etme olanağı bulamadığı delillerin aksini ortaya koyma imkânı verilmeyen bir konumda bırakılmıştır. Bu nedenle, mahkemenin izlediği yöntem silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerine uygun olmamıştır. Bu durum, yargılamanın bir bütün hâlinde adil olmaktan çıkmasına neden olmuştur.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılama hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine karar verilmiştir.

## **KEMAL KILIÇDAROĞLU BAŞVURUSU (9)**

**Başvuru Numarası: 2022/25403**

**Karar Tarihi: 17/7/2024**

Başvuru, Dışişleri Bakanı hakkındaki ifadeleri gerekçe gösterilerek aleyhine manevi tazminata hükmedilmesinin başvuru ifadesiyle ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, 9 /10/2012'de Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde yaptığı konuşmada Türkiye'nin dış ilişkilerini eleştirmiştir. Konuşmasında, Türkiye'nin yanında yer alan ülkeleri sayarak, Dışişleri Bakanı'nı "çapsız" ve "ileri derecede geri zekalı" olarak nitelendirmiştir. Dışişleri Bakanı, bu ifadelerin kişilik haklarını ihlal ettiğini belirterek 50.000 TL manevi tazminat talebiyle dava açmıştır.

İlk derece mahkemesi, başvuru ifadesiyle 4.000 TL manevi tazminat ödemesine karar vermiştir. Ancak bu karar, Yargıtay tarafından bozulmuştur. Yargıtay, ifadelerin sert eleştiri niteliğinde olduğunu ve bu tür eleştirilerin ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirileceğini belirtmiştir. Yargıtay'ın bozma kararına rağmen, ilk derece mahkemesi kararında direnmiş ve ifadelerin ifade özgürlüğü kapsamında ağır eleştiri olarak kabul edilmesi gerektiğini, bu tür ifadelerin toplumda olumsuz etkiler yaratabileceğini ifade etmiştir.

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, ilk derece mahkemesinin direnme kararında düzeltilecek bir husus olmadığını belirterek dosyayı Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'na göndermiştir. Hukuk Genel Kurulu, ilk derece mahkemesinin manevi tazminat talebini kısmen kabul eden kararını onamıştır. Onama kararında, başvuru ifadesiyle "çapsızlığı dünyaca bilinen" ifadesinin sert eleştiri olarak

DulkadirHan Hukuk Bürosu  
Av. Gizay Dulkadir  
Stj. Av. Şükrü Bereket  
Stj. Av. Zeynep Hasbek

değerlendirilebileceği belirtilmiş, ancak "ileri derecede geri zekalı olmak lazım" ifadesinin aşağılayıcı ve küçük düşürücü olduğu, bu nedenle ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilemeyeceği ve davacının kişilik haklarına saldırı teşkil ettiği sonucuna varılmıştır.

Başvurucu 11/3/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Anayasa'nın 26. maddesi, ifade özgürlüğüne müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun ve orantılı olması gerektiğini belirtir. Ayrıca müdahaleye ilişkin gerekçelerin kamu makamları tarafından ilgili ve yeterli şekilde sunulması gerekmektedir. Mahkemeler, ifade özgürlüğü ile kişilik hakları arasındaki dengeyi sağlamak için genel yarar, kamuyu bilgilendirme değeri, ifadenin bağlamı gibi çeşitli kriterler kullanmaktadır.

Başvurucu, 2012'de Meclis grup toplantısında yaptığı konuşmada, Türkiye'nin dış politikasını eleştirmiştir. Toplantılar, siyasi partilerin kamuyu bilgilendirdiği ve ülke gündemine ilişkin meselelerin tartışıldığı etkinliklerdir. Başvurucu, Türkiye'nin dış politikasını eleştirirken, Dışişleri Bakanı'nı yetersiz ve zekâ geriliği ile suçlamıştır. Bu ifadeler, başvurunun dış politika hakkındaki görüşlerini ve eleştirilerini yansıtmaktadır.

İfadeler değer yargısı niteliğindedir, ancak orantılılık ilkesine uygun olup olmadığı somut unsurlarla desteklenip desteklenmediğine göre değerlendirilmelidir. Anayasa Mahkemesi, başvurunun ifadelerinin keyfî ve somut dayanaklardan yoksun olmadığını, ülke gündeminde önemli bir konuyu ele aldığını belirtmiştir.

Başvurucunun ifadeleri, davacının kamu görevine dair olup, kamuoyunu ilgilendiren bir siyasi tartışmanın parçasıdır. Bu tür ifadeler, kişisel değil, siyasi faaliyetlere yönelik eleştirileri kapsar ve demokratik toplumlarda açıkça tartışılabilir. Başvurucunun, savaşın yaşandığı bir ülkenin dış politikasını ve hükümeti eleştirmesi, siyasi avantaj sağlama ve parti içindeki kişileri motive etme amacı taşıdığı görülmektedir.

Siyasi tartışmaların serbestliği, demokratik toplumların temel ilkesidir. Siyasetçiler, birbirlerine yönelik ağır eleştirileri kabul etmelidir. Başvurucunun ifadeleri, hükümetin dış politikalarına yönelik sert bir eleştiri olup, siyasetçilerin bu tür eleştirilere daha fazla hoşgörü göstermesi beklenir. Siyasetçiler için ifade özgürlüğü geniş kapsamlıdır ve muhalefet partisi genel başkanlarının ifade özgürlüğü, daha sıkı denetim gerektirmektedir.

Davacı, hakkındaki sert eleştirilere cevap verme imkanına sahip olduğunu belirtmiştir. Siyasetçiler, medya aracılığıyla kendilerini savunma konusunda avantajlı olduklarından bu tür eleştirilere karşı savunma yapabilme şansları yüksek olmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, ifade özgürlüğünün sadece kabul gören veya zararsız bilgileri değil, aynı zamanda kırıncı veya rahatsız edici ifadeleri de kapsadığını vurgular. İfade özgürlüğü, demokratik toplumlarda geniş bir şekilde yorumlanmamaktadır.

DulkadirHan Hukuk Bürosu  
Av. Gizay Dulkadir  
Stj. Av. Şükrü Bereket  
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Ancak, mahkeme ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, başvuruçunun ifadelerini bağlamından koparıp kişilik haklarına saldırı olarak değerlendirerek manevi tazminat ödemesine karar vermiştir. Bu gerekçeler, ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin ilgili ve yeterli olmadığını göstermektedir. Dolayısıyla, mahkemelerin ifade özgürlüğü ile kişilik hakları arasında adil bir denge kurdukları söylenemez.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmiştir.

## **OSMAN BULAMA BAŞVURUSU**

**Başvuru Numarası: 2020/33916**

**Karar Tarihi: 5/6/2024**

Başvuru, beyanları belirleyici ölçüde hükme esas alınan tanığın sanık tarafından duruşmada sorgulanmasına imkân verilmemesi nedeniyle tanık sorgulama hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı, Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) üyesi olduğu şüphesiyle başvuru hakkında soruşturma başlatmıştır. Soruşturma sonucunda, başvuruçunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılması talebiyle 27/4/2018 tarihinde bir iddianame düzenlenmiştir. İddianamede, başvuruçunun Türk Silahlı Kuvvetleri'nde subay olarak görev yaptığı dönemde örgütün toplantılarına katıldığı, örgüte üye olduğu ve örgütten emir aldığı iddia edilmiştir.

Dava İzmir 13. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından görülmeye başlanmıştır. 9/5/2018 tarihinde duruşma hazırlığı yapılmış ve tanıkların, özellikle H.T., H.B. ve V.G.'nin beyanlarının tespiti için adreslerine göre duruşmada hazır edilmelerine karar verilmiştir.

Tanık V.G., 1/6/2018 tarihinde beyanında başvuruçunun, 2013-2014 yılları arasında kiraladıkları evde örgüt imamlarıyla sohbetler yaptığını belirtmiştir, ancak himmet ödemesi yapmadıklarını ifade etmiştir. Tanık Y.C., 9/7/2018 tarihinde, başvuruçunun Konya Hava Savunma Okulu'ndan arkadaşı olduğunu ve evin örgüt talimatıyla kiralandığını söylemiştir. Tanık H.T., 6/8/2018 tarihinde, başvuruçunun örgüte yardım aldığını kendisine söylediğini ve örgütü destekleyen konuşmalar yaptığını belirtmiştir.

Başvuruçunun, 14/8/2018 tarihinde tanıkların beyanlarının çelişkili olduğunu belirterek bunları kabul etmediğini ifade etmiştir. Tanık H.B.'nin beyanının duruşmanın 7/1/2019 tarihli celsesinde okunmasına karar verilmiş, bu beyanında H.B. başvuruçunun örgüte ait bir yurtta belletmen olarak görev yaptığını söylemiştir. Başvuruçunun, H.B.'nin beyanını kabul etmediğini belirtmiştir.

DulkadirHan Hukuk Bürosu  
Av. Gizay Dulkadir  
Stj. Av. Şükrü Bereket  
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Son celse olan 2/4/2019 tarihinde, başvurucuya ait dijital materyallerin incelenmesi sonucu, çeşitli Fethullah Gülen resimleri ve bir davetiyeye rastlanmıştır.

Yargılamanın tamamlanmasının ardından Mahkeme, başvurucuyu silahlı terör örgütüne üye olma suçundan 7 yıl 18 ay hapis cezasına karar vermiştir. Kararda, başvurucunun sohbet toplantılarına katıldığı ve örgüte ait yurtlarda sorumlu belletmen olarak görev yaptığı yönündeki tanık beyanlarına ve dijital materyallerde bulunan örgüt liderine ait fotoğraflar ve Kakao Talk uygulamasının kalıntılarının delil olarak yer verilmiştir.

Mahkeme, tanık beyanlarının ana delil niteliğinde olduğunu, diğer delillerin ise bu beyanları destekleyici nitelikte olduğunu belirtmiştir. Tanık beyanları, suçun sübutu açısından ana delil olarak kabul edilmiştir.

Başvurucu, istinaf ve temyiz dilekçelerinde tanıkların hiçbirinin mahkeme huzurunda dinlenmediğini ve tanığa soru sorma hakkının kullanılmadığını belirtmiştir. Hüküm, kanun yolu denetiminden geçerek 30/6/2020 tarihinde kesinleşmiştir.

Başvurucu, nihai hükmü 21/10/2020 tarihinde öğrendikten sonra 23/10/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Mahkeme, başvurucunun mahkûmiyet kararında, duruşmada sorgulamadığı tanıkların beyanlarını esas almıştır. Tanık H.B.'nin başvurucunun örgüt yurtlarında belletmenlik yaptığı yönündeki beyanı, H.T.'nin başvurucunun "cemaatin yardımıyla subay olduğu" ifadesi ve tanık V.G. ile Y.C.'nin başvurucunun örgüte ait evlerde sohbet toplantılarına katıldığına dair beyanları delil olarak kullanılmıştır. Ancak, duruşmada tanıkların hiçbiri doğrudan dinlenmemiştir; H.B.'nin beyanı sadece soruşturma aşamasında okunmuş, diğer tanıklar ise istinabe yoluyla dinlenmiştir.

Mahkeme, tanıkların konutlarının yargı çevresi dışında olması nedeniyle duruşmada dinlenmemiş olmasını istinabe yoluyla dinlenmelerini yeterli sebep olarak değerlendirmiştir. Bu durum, başvurucunun tanık sorgulama hakkının tam olarak sağlanmadığına ve adil yargılanma hakkının ihlaline neden olmuştur.

Başvurucuya olayları anlatma ve delillerini sunma imkânı verilmiş olsa da, Mahkeme, tanıkları SEGBİS yoluyla dinleme yöntemini kullanmamış ve bu konuda bir bilgi veya belge sunmamıştır. Bu nedenle, başvurucu tanıkların beyanlarını sorgulama fırsatı bulamamış, tanıkların beyanlarının güvenilirliğini test edememiştir. Mahkeme, tanıkların duruşmada dinlenmemesinin yargılamanın hakkaniyetini zedelediği sonucuna varmıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

**GÖNÜL MENGE VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU****Başvuru Numarası: 2020/34287****Karar Tarihi: 10/7/2024**

Başvuru, yeni koronavirüs (COVID-19) salgınına yönelik tedbirler kapsamında aynı ceza infaz kurumunda bulunan eşlerin birbirleriyle iletişim kuramamaları nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvuru tarihinde, başvuru ve eşleri aynı ceza infaz kurumunda bulunmaktadır. Başvuru, COVID-19 salgını sırasında eşleriyle aynı kurumda iç görüşme talebinde bulunmuşlardır. Ancak, ceza infaz kurumu İdare ve Gözlem Kurulu, salgının bulaşma riskini ve kurumun fiziki yetersizliklerini gerekçe göstererek talebi reddetmiştir. Ayrıca, görüşme sırasında hükümlülerin izole alanların dışına çıkmasının sorun yaratabileceği belirtilmiştir.

Başvuru, eşleriyle görüşme yapmalarına izin verilmemesi nedeniyle mağdur olduklarını belirterek infaz hâkimliğine şikâyetinde bulunmuşlardır. İnfaz hâkimlikleri, Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in 9. maddesine göre, aynı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü ve tutukluların Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yazılı emriyle görüşebileceğini belirtmiş, ancak bu emrin mevcut olmadığını ifade etmiştir. Ayrıca, ceza infaz kurumu kararının kamu düzeni ve kurumun işleyişi açısından makul bir denge kurduğunu ve iç görüşmelerin tehlike oluşturabileceği gerekçesiyle uygun olmadığını vurgulamıştır.

Ayrıca infaz hâkimlikleri aynı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü ve tutukluların salgının yayılmasını önlemek amacıyla birbirleriyle görüştürülmemesine ilişkin idarece karar alındığını, anılan kurum kararının ise usule ve yasaya uygun olduğunu belirterek başvuru ve eşlerinin şikâyetini reddetmiştir. Başvuru ve eşlerinin bu karara itirazları, infaz hâkimliği kararında usule ve yasaya aykırı bir husus bulunmadığı gerekçesiyle ağır ceza mahkemelerince reddedilmiştir.

Başvuru süresi içinde yapılmıştır.

Ekli listenin (B) sütununda gösterilen dosyaların konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2020/34287 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir .

5275 sayılı Kanun'un 83. maddesi, hükümlülere eşleri, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile vasisi veya kayını ile haftada bir kez görüşme hakkı tanımaktadır. Görüşmelerin açık ve kapalı şekilde yapılabileceği belirtilmiş, detayların Bakanlık tarafından hazırlanan yönetmelikte yer alacağı açıklanmıştır. Aynı Kanun'un 116. maddesi, bu düzenlemenin tutuklular için de geçerli olduğunu hükme bağlamıştır. Yönetmelik'in 9. maddesi, aynı ceza infaz kurumunda veya birden fazla kurumun bulunduğu yerleşkede barındırılan mahpusların görüşebileceğini öngörürken, farklı şehirlerdeki kurumlarda bulunan mahpusların yüz yüze görüşmelerine imkan tanınmamaktadır. Ancak, aynı yerleşkedeki farklı kurumlarda bulunan yakın aile bireylerinin uygun güvenlik önlemleriyle yüz yüze görüşmeleri gerekmektedir.

DulkadirHan Hukuk Bürosu  
Av. Gizay Dulkadir  
Stj. Av. Şükrü Bereket  
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Aile hayatına saygı hakkına yapılan müdahalelerin Anayasa'ya uygun olabilmesi için kanuni bir dayanağa sahip olması gerekmektedir. Türk anayasal sisteminde hak ve özgürlükleri kısıtlayıcı düzenlemeler yasama organına aittir ve bu düzenlemeler öngörülebilir olmalıdır. Hak ve özgürlükleri sınırlayıcı kuralların kapsamının genişletilmesi, yasama yetkisini aşan idari ve yargısal uygulamalar sonucunu doğurabilir. Bu nedenle, yorum ve uygulamaların öngörülebilir sınırlar içinde kalması önemlidir.

COVID-19 salgını nedeniyle ceza infaz kurumlarında görüşmeler kısıtlanmış, bu kısıtlamaların aile hayatına saygı hakkını ihlal ettiği iddia edilmiştir. Anayasa Mahkemesi, COVID-19 tedbirleri kapsamında ziyaret haklarının kısıtlanmasına yönelik idari kararların kanuni bir temele dayanmadığını ve bu müdahalenin öngörülebilir olmadığını belirterek, aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine hükmetmiştir.

Başvurucuların aynı ceza infaz kurumunda bulunan eşleriyle iç görüş yapma talebi, COVID-19 salgını nedeniyle alınan tedbirler gerekçe gösterilerek kurum kararıyla reddedilmiştir. Bu kararlar, hem hastalığın bulaşma riski hem de fiziksel yetersizlikler gibi nedenlerle verilmiştir. Şikâyetler ve itirazlar ise bu kararların usule ve yasaya uygun olduğu gerekçesiyle reddedilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, COVID-19 salgını nedeniyle ziyaret hakkının kısıtlanmasını incelemiştir. Aile hayatına saygı hakkına yapılan müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için kanuni bir dayanağa sahip olması gerektiği vurgulanmıştır. Başvurucuların iç görüş talebinin reddi, sadece idari karara dayanmakta olup, bu tür müdahalelerin kanuni temele dayanmaması nedeniyle hukuka aykırı olduğu belirtilmiştir. Yani, temel hak ve özgürlükleri sınırlandıran tedbirler, sadece idari kararlarla değil, açık bir yasal düzenleme ile yapılmalıdır.

Yukarıda yer verilen tespitler uyarınca başvurulara konu müdahalelerin kanunilik şartını sağlamadığı anlaşıldığından söz konusu müdahaleler açısından diğer güvence ölçütlerine riayet edilip edilmediğinin ayrıca değerlendirilmesine gerek görülmemiştir.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

## **AHMET HİCRİ KAYHAN BAŞVURUSU**

**Başvuru Numarası: 2021/23682**

**Karar Tarihi: 10/7/2024**

Başvuru, 2015 yılında Ankara Garı önünde gerçekleştirilen canlı bomba saldırısı sonucu yaralanma olayının meydana gelmesi ve yaşam hakkının koruma yükümlülüğüne ilişkin maddi boyutunun ihlal edildiği iddiasıyla açılan tam yargı davasında kusur sorumluluğuna ilişkin değerlendirme yapılmadan

DulkadirHan Hukuk Bürosu  
Av. Gizay Dulkadir  
Stj. Av. Şükrü Bereket  
Stj. Av. Zeynep Hasbek



karar verilmesi nedeniyle yaşam hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu, nihai hükmü 9/4/2021 tarihinde öğrendikten sonra 10/5/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi, aynı konu hakkında verdiği birçok kararda (örnek kararlar için bkz. Ali Hıdır Tekin, B. No: 2018/35243, 15/9/2021; Abdul Kadir Ünlü, B. No: 2018/33200, 15/9/2021) başvurunun yaşam hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı kapsamında incelenebileceğini tespit edip idari yargı mercilerinin davayı yalnızca sosyal risk ilkesi çerçevesi ele almak suretiyle teoride ve uygulamada etkili olan tam yargı davası yolunu etkisiz kıldıkları, böylece yaşamı koruma yükümlülüğüne yönelik ihlalin tespit edilmesi hususunda davacılara başarı şansı sunmadıkları gerekçesiyle yaşam hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Bu kararlarda ayrıca başvurulardaki asıl meselenin başvuru sahiplerinin iştirak edeceği mitingin ve gösteri yürüyüşünün barışçıl şekilde yapılmasının sağlanması, mitinge ve gösteri yürüyüşüne katılacak kişilerin güvenliklerinin temin edilmesi değil olayın idarenin kusuruyla meydana geldiğine ilişkin iddiaların değerlendirilmemesi olduğuna işaret edilerek toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddialar hakkında inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir. Somut başvuruda, anılan kararlarda açıklanan ilkeler ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu nedenle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkıyla bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.